

Tieteellisiin tai opetustarkoituksiin käytettävien eläinten suojelun neuvottelukunnan kokous 14, 1/2022

ASIALISTA

Aika 8.2.2021 klo 12:30 – 14:50

Paikka Etelä-Suomen aluehallintovirasto (Teams-kokous)

Jäsenet ja (varajäsenet)

Outi Vainio, puheenjohtaja, Helsingin yliopisto
(Eero Lehtonen, varapuheenjohtaja, Helsingin yliopisto, emeritus)

~~Raimo Tuominen, Helsingin yliopisto: tieteellinen tutkimus ja opetus~~
(Petra Sipilä, Turun yliopisto)

Esa Hohtola, Oulun yliopisto, emeritus: tieteellinen tutkimus ja opetus
(Joni Mäki, Oulun yliopisto)

Kristiina Haasio, Orion Oyj, emerita: teollisuus
(Jukka Puoliväli, Charles River DRS Finland)

Emrah Yatkin, Turun yliopisto: eläinten hoito ja eläimille tehtävät toimenpiteet
(Niina Kemppinen, Helsingin yliopisto)

Anna Meller, Helsingin yliopisto: eläinlääketieteellinen asiantuntemus
(Lasse Saloranta, Orion Oyj)

Heidi Kivekäs, Animalia ry: vapaaehtoinen eläinsuojelutyö
(Maria Lindqvist, Suomen eläinsuojeluyhdistysten liitto ry)

Tuula Heinonen, FICAM: vaihtoehtoiset menetelmät
(Tiina Palomäki, Fimea)

Matti Viluksela, Itä-Suomen yliopisto: vaihtoehtoiset menetelmät
(~~Teija Oinonen, Orion Oyj~~)

Hanna-Marja Voipio, Oulun yliopisto: eläinten hyvinvointia koskeva tutkimus
(Satu Mering, Experimentica Oy)

Paula Hirsjärvi: eläinten pidon etiikka tai yhteiskuntatieteellinen tutkimus
(~~Saara Reiman~~)

Tapani Parviainen, Etelä-Suomen aluehallintovirasto ESAVI
(Eila Kaliste, Etelä-Suomen aluehallintovirasto)

Tiina Pullola, pysyvä asiantuntija, Maa- ja metsätalousministeriö
Saara Kupsala, eläinsuojeluasiamies, pysyvä asiantuntija, Ruokavirasto

Satu Raussi, Eläinten hyvinvointikeskus
Tiina Kauppinen, Eläinten hyvinvointikeskus
Dario Greco, FHAIVE

Eila Kaliste, sihteeri, Etelä-Suomen aluehallintovirasto ESAVI

Jakelu Neuvottelukunta, Eläinten hyvinvointikeskus, eläinsuojeluasiamies

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen. Kutsuttuna osallistujana mukana oli Dario Greco, FHAIVEN.

2. Edellisen pöytäkirjan hyväksyminen

Pöytäkirja on ollut kommentoitavana TOKES-työtilassa. Hyväksyttiin.

3. Ministeriön terveiset

Tiina Pullola kertoi:

Komissio on julkaissut kaksi ohjeistusta:

- Yleistajuisen tiivistelmän ohjeistus, jonka avulla pyritään yhtenäistämään julkaistavien, eläinkokeista kertovien tiivistelmien tekemistä.
- Geenimuunneltuja eläimiä koskeva ohjeistus, joka muun muassa ohjeistaa 3R-toteutusta, raportointia, hankearviointia ja hyvinvoinnin arviointia.

Komissio harkitsee direktiivin liitteiden muuttamista ja on kerännyt alustavasti tästä jäsenvaltioiden kannanottoja:

- eläinten pitovaatimukseen lisättäisiin seeprakalat ja mahdollisesti muita lajeja.
- lopetusmenetelmiin lisättäisiin pääjalkaisia koskevat, seeprakaloille nopea jäädytys, jyrksijöiden osalta poistettaisiin inertit kaasut

Komissio valmistelee koe-eläindirektiivin 10 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua selvitystä apinoiden hankinnasta itsensä ylläpitävistä kannoista.

4. 3R-periaatteen edistäminen: 3R-keskuksen rakenne ja toiminta

Edellisessä kokouksessa 3R-ryhmää pyydettiin yhdessä Dario Grecon (FHAIIVE) kanssa laatimaan yksityiskohtainen ehdotus keskuksen rakenteesta ja toiminnasta.

Puheenjohtaja totesi 3R-keskuksen perustamisen olevan ainutlaatuinen tapaus. Merkitystä lisää se, että mukana ovat *in vitro* ja *in silico* -toiminnot.

Dario Greco totesi 3R-keskuksen olevan valmis aloittamaan toiminnan. Vielä on kuitenkin päättämättä organisointiin liittyviä kysymyksiä, joita selvitetään lähitulevaisuudessa. Hanna-Marja Voipio esitteli suunniteltua perusrakennetta, jonka 3R-ryhmä on hyväksynyt. Ryhmä pitää tätä ehdotusta parempana kuin aiemmin esitettyä.

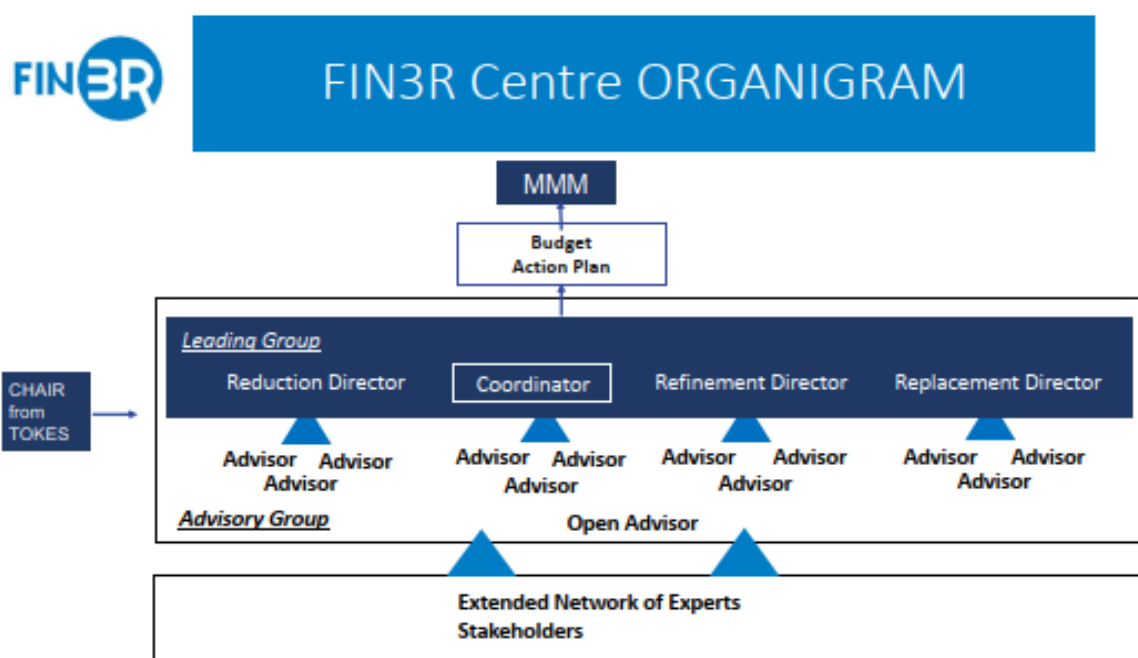
Keskus toimii Ficamin tapaan Tampereen yliopistossa Maa- ja metsätalousministeriön rahoituksen turvin ja tämän hyväksymän toimintasuunnitelman mukaisesti. Toimintaa johtaisi viisijäseninen johtoryhmä (Leading Group): puheenjohtaja (Tokes-jäsen), koordinaattori (FHAIIVE) sekä johtajat kullekin 3R-alueelle (Replacement, Reduction, Refinement). Koordinaattori ja johtajat valitsevat neuvonantajaryhmään (Advisory Group) kukin 3 neuvonantajaa oman toimialansa piiristä ja lisäksi toimintaan voi osallistua muita halukkaita.

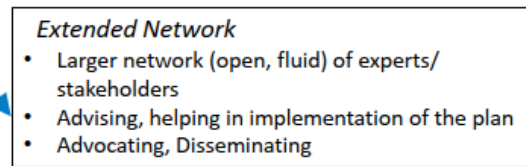
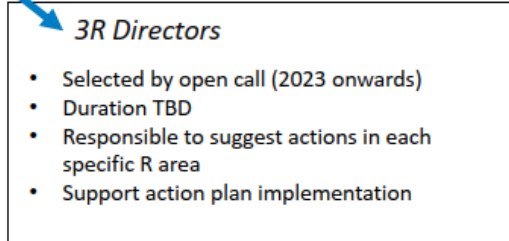
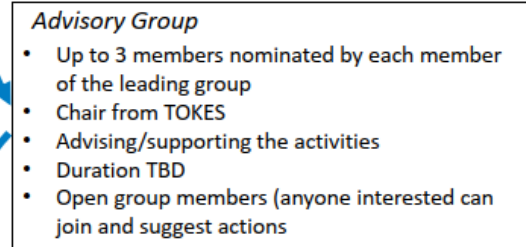
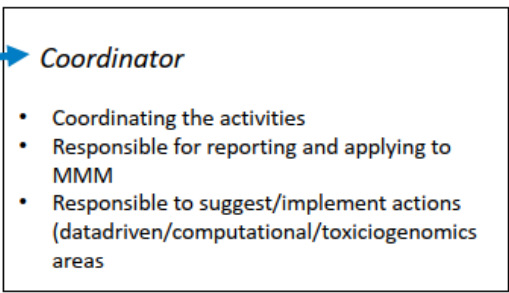
Toiminnan tukena on laajempi verkosto asiantuntija- ja sidosryhmistä, johon on tarkoitus koota laajasti asiantuntijoita eri tahoilta.

Koordinaattorin tehtävänä on toiminnan koordinointi, raportointi ministeriölle, budjetin laatiminen, ehdotusten tekeminen sekä toiminnan käynnistäminen. 3R johtajat valitaan vuonna 2023 avoimella kutsulla, toimintakauden pituus on vielä pohdittavana. Johtajat vastaavat kukin oman alansa toiminnasta ja esittävät toimintaehdotuksia.

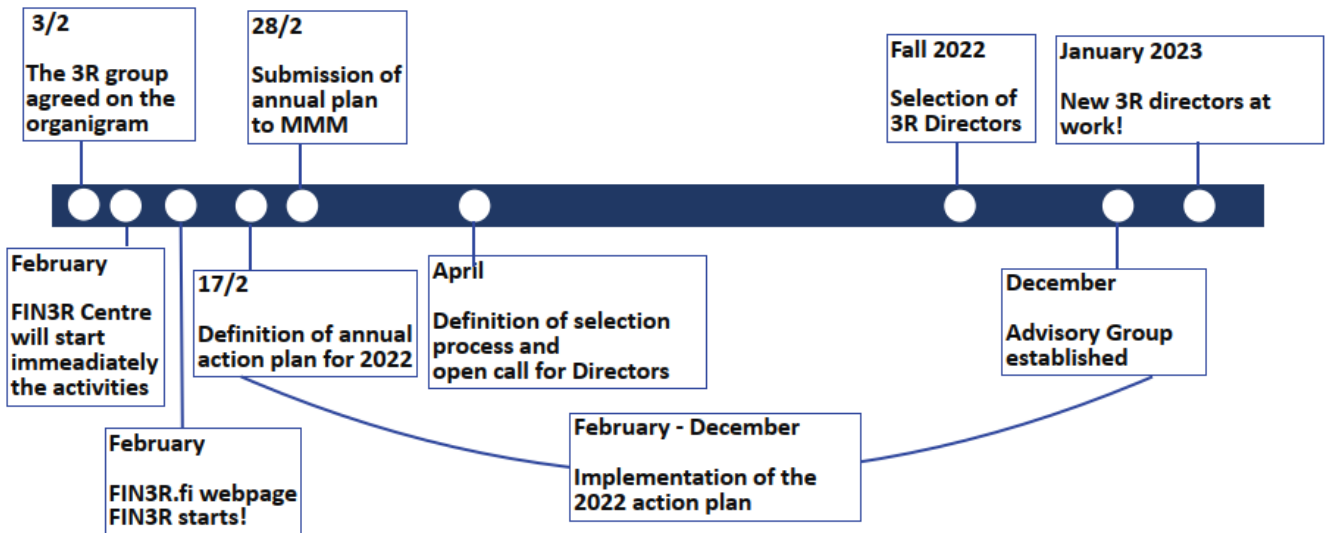
Vuosi 2022 on toiminnan käynnistämisvaihe, jolloin väliaikaisena johtoryhmänä toimii 3R-ryhmän ehdottamana: koordinaattori Dario Greco, Replacement Tuula Heinonen, Reduction Mikko Airavaara, Refinement Hanna-Marja Voipio. Vuoden 2022 toiminnalle annettiin aikatauluehdotus.

Keskustelussa pohdittiin Tokesin roolia. Linkki Tokesiin säilyy: Tokes valitsee puheenjohtajan jäsenistöstään. Tokes toimii ministeriön asiantuntijana päätettäessä toimintasuunnitelmasta ja rahoituksen kohdistamista, koska ministeriö pyytää Tokesin näkemyksen ehdotettuun toimintasuunnitelmaan. Tokes-jäsenet voivat myös toimia 3R-keskuksen johtoryhmässä tai laajemmassa asiantuntijaryhmässä. Uusi rooli ei juurikaan eroa nykyisestä. Toiminnan peruserätyksenä on avoimuus ja läpinäkyvyys.





2022 Timeline



Tokesille ajateltu rooli noudattaa neuvottelukunnasta annetussa asetuksessa listattuja tehtäviä: tehtävänä on muun muassa seurata ja edistää 3R-periaatteen toteutumista sekä suorittaa muut neuvottelukunnan toimialaan kuuluvat maa- ja metsätalousministeriön sille määräämät tehtävät. Tokesin kautta eri tahot pääsevät seuraamaan ja vaikuttamaan 3R:n edistämiseen. Todettiin, että toimintasuunnitelma ja budjettiehdotus tulisi laatia ja käsitellä jo toimintavuotta edeltävänä vuonna.

Lasse Saloranta arvosteli menettelyä sen suhteen, että valta ja vastuu jakautuvat usealle taholle (Tampereen yliopisto, ministeriö ja Tokes), kun näiden olisi parempi olla yhdellä taholla. Ministeriön edustaja on lisäksi osallistunut useassa eri roolissa Tokesin toimintaan (lainsäätäjänä ja jäsenten nimeäjänä) sekä 3R-keskuksen suunnitteluun, mistä voi seurata eturistiriitoja ja jäävyksiä. Vastauspuheenvuoroissa todettiin hallinnon toimivan tyypillisesti siten, että henkilöillä on erilaisia rooleja. Toiminnan sijoittaminen Tampereen yliopistoon on määritelty valtion budjetissa ja rahan käytössä on noudatettava tällaiseen rahoitukseen liittyviä sääntöjä. Tiina Pullolan toiminta on koettu hyväksi ja tärkeäksi avuksi Tokesin ja 3R-ryhmän toiminnassa. Tässä toiminnassa ei ole kyse suorasta viranomaistoiminnasta.

Tiina Pullola totesi virkamiehen toimivan aina virkamiesvastuulla, ja kertasi 3R-rahoituksen historiaa: 3R-rahoitusta käytettiin alun perin ministeriön myöntäminä 3R-kehittämiseen kohdistuvina apurahoina. Ministeriö päätti muuttaa käytäntöä siten, että rahoitus myönnetään keskitetysti. Rahoituksen saajaksi tuli tuolloin Replacement-periaatetta toteuttava FICAM, joka toimi Tampereen yliopistossa. Ministeriön tekemän kyselyn tulosten perusteella rahoitus suunnattiin yleisemmin kaikkia 3R:ää edistäväksi. Tampereen yliopisto suostui tähän, ja Tokesin 3R-työryhmä alkoi kehittämään rahoitettavaa toimintaa. Rahoitus on ollut koko ajan valtion talousarviossa, kirjattuna Tampereen yliopistolle myönnettäväksi. Siksi rahan käyttö kulkee Tampereen yliopiston kautta.

Kokous päätti, että 3R-keskus perustetaan ehdotuksen mukaisesti heti väliaikaisella organisaatiolla, joka toimii vuoden 2022 ajan. Keskuksen lopullinen rakenne ja toiminta päätetään myöhemmin. Toiminnan aloittaa ehdotettu johtoryhmä (Greco, Heinonen, Airavaara, Voipio), joka aloittaa neuvonantajaryhmän jäsenten valinnan. Tokes nimeää vuodeksi 2022 puheenjohtajan seuraavassa kokouksessa, halukkaat voivat ilmoittautua sitä ennen sihteerille tai kokouksessa.

5. Hyönteisten käyttö

Tokesin valmisteleva lausuntopohja on Tuotantoeläinten hyvinvoinnin ja Seura- ja harraste-eläinten hyvinvoinnin neuvottelukuntien täydennettävänä. Täydennysten jälkeen Tokes viimeistelee lausunnon.

6. Muut asiat

Tiina Palomäki kertoi

-EMAn (European Medicines Agency) Innovation Task force -hankkeesta, jossa keskustellaan uusien vaihtoehtoisten menetelmien kehittämisestä ja soveltamisesta. Nämä voivat olla lääkkeisiin tai lääkinnällisiin laitteisiin liittyviä asioita. Tavoitteena on nopeuttaa ja helpottaa 3R-menetelmien käyttöönottoa osana lääkkeiden regulatorista hyväksyntää. Foorumin kautta lääkeviranomaiset saavat toimijoilta tietoa uusista menetelmistä.

[EMA implements new measures to minimise animal testing during medicines development | European Medicines Agency \(europa.eu\)](#)

-EU komission Pharmaceutical strategy for Europe 2020: strategian tarkoituksena on uudistaa EU:n lääkelainsäädäntö. Tätä varten mietitään muutostarpeita vastaamaan kehittyvää ympäristöä, mukaan lukien 3R-periaatteiden soveltamisen laajentaminen.

Tuula Heinonen kertoi kemikaaleihin liittyvän EU:n politiikan ja sääntelyn kehittämistarpeista kertovasta raportista: [Addressing evidence needs in chemicals policy and regulation](#) (EU komissio, Joint Research Center 2022).

Paula Hirsjärvi tiedusteli Fincopan 3R-ryhmälle tekemän esityksen rahoitettavasta etiikkakoulutuksesta: milloin asiasta päätetään. Hanna-Marja Voipio vastasi, että esityksen toteuttamismahdollisuutta pohditaan vuoden 2022 toimintasuunnitelmaa ja budjettia tehtäessä pikapuoliin.

7. Tiedoksi

- TOKES on mukana järjestämässä Etiikan päivää 15.3.2022:

<https://tenk.fi/fi/tapahtumat/etiikan-paiva-2022> .

Ohjelmassa Tutkimusetiikka globaalissa maailmassa ja Kansainvälisiä kehityssuuntia ja odottamattomia käännteitä.

Työpajat: Rahoituksen hakemisen etiikka ja HTK-ohje uudistuu – keinoja käyttöönoton edistämiseen. HTK: Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa.

8. Seuraavat kokoukset

19.4.2022 klo 12.30–15.30 Pasilassa, 3 tunnin kokous

6.6.2022 klo 12.30–15.30 Pasilassa

9. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen kello 14.47.